

KALASTUS- JA VESIVILJELYTUOTEALAN YHTEINEN MARKKINAJÄRJESTELY

Kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteinen markkinajärjestely (YMJ) oli yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) ensimmäinen osa. Nykyisen YMJ:n tavoitteena on suojella tuottajia ja varmistaa kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinoiden ympäristökestävyys ja taloudellinen kannattavuus. Siinä on parannettu ja vahvistettu YMJ:n keskeisiä osatekijöitä, kuten kaupan pitämistä koskevia yhteisiä vaatimuksia, kuluttajille tiedottamista ja tuottajaorganisaatioita, ja otettu käyttöön uusia osatekijöitä, kuten markkinatietous.

OIKEUSPERUSTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 42 artikla ja 43 artiklan 2 kohta.

TAUSTA

Kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteinen markkinajärjestely (YMJ) on unionin politiikka, jolla hallinnoidaan kyseisten tuotteiden markkinoita ja varmistetaan samalla alan ympäristökestävyys ja taloudellinen kannattavuus. Se on yksi yhteisen kalastuspolitiikan (YKP, [3.3.1](#)) pilareista. Se otettiin käyttöön jo vuonna 1970 [ensimmäisellä kalatalousalan erillisasetuksella](#), vaikka se vielä kuuluiin yhteistä maatalouspolitiikkaa (YMP, [3.2.1](#)) koskevaan lainsäädäntökehykseen. Siten kalastus- ja vesiviljelytuotteiden YMJ perustuu maatalousalalle ja sen tuotteille asetettuihin tavoitteisiin ja periaatteisiin. SEUT:n 38 artiklan 1 kohdan määritelmän mukaan "maataloustuotteilla" tarkoitetaan "maanpinnan kasvutuotteita, kotieläintalouden tuotteita ja kalataloustuotteita sekä sellaisia ensimmäisen jalostusasteen tuotteita, jotka suoraan liittyvät näihin tuotteisiin". [YMJ:tä on tarkistettu perusteellisesti kahteen otteeseen, vuosina 1981 ja 1999](#). Vuonna 2013 YMJ:tä muutettiin jälleen osana YKP:n viimeisintä uudistusta, jolloin voitiin ottaa huomioon tietyt aiemmissä kehyksissä olleet puutteet sekä kalastus- ja vesiviljelytuotealan kehitys. Uudistus tuli voimaan 1. tammikuuta 2014. Voimassa olevassa [asetuksessa \(EU\) N:o 1379/2013 kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä](#) on pyritty yhdistämään entistä paremmin toisiinsa markkinanäkökohdat ja hoitostrategiat. Nykyisessä kalastus- ja vesiviljelytuotteiden YMJ:ssä säädetään lisäksi tuottajaorganisaatioista, kaupan pitämistä koskevista vaatimuksista, kuluttajille tiedottamisesta ja sertifiointista (ympäristömerkit), kilpailusäännöistä ja markkinatietoudesta (jota tarjoaa esimerkiksi kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinoiden EU-seurantakeskus).

TAVOITTEET

Nykyisen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden YMJ:n tavoitteena on suojella tuottajia, varsinkin alkutuottajia (kalastus- ja vesiviljelyalan yrityksiä), ja yhdistää toisiinsa

markkinanäkökohdat ja luonnonvarojen hoitostrategiat. YMJ:n tärkeimmät tavoitteet ovat seuraavat:

- tukea meren elollisten luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä
- luoda kalastus- ja vesiviljelyalalle edellytykset soveltaa yhteistä kalastuspolitiikkaa sopivalla tasolla
- parantaa unionin kalastus- ja vesiviljelyalan, erityisesti tuottajien, kilpailukykyä
- parantaa markkinoiden avoimuutta ja vakautta
- varmistaa, että lisäarvo jakautuu tasaisemmin alan toimitusketjussa
- parantaa kuluttajille tiedottamista ja lisätä tietoisuutta ilmoituksilla ja merkinnöillä, joissa annetaan kattavaa tietoa
- tukea yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutumista kaikille unionissa kaupan pidettäville tuotteille edistämällä kalavarojen kestävää hyödyntämistä
- vaikuttaa siihen, että kuluttajien saatavilla on monipuolinen valikoima kalastus- ja vesiviljelytuotteita
- antaa kuluttajalle todennettavissa olevia ja täsmällisiä tuotteen alkuperää ja tuotantotapaa koskevia tietoja, erityisesti merkintöjen ja etiketöinnin avulla.

SAAVUTUKSET

Seuraavassa kuvataan kalastus- ja vesiviljelytuotteiden YMJ:n tärkeimpiä saavutuksia:

A. Kaupan pitämistä koskevat yhteiset vaatimukset

Kaupan pitämistä koskevat yhteiset vaatimukset ovat yhteisesti sovittuja ominaisuuksia, jotka koskevat ihmisravinnoksi tarkoitettujen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden laatua, kokoa, painoa, pakkausta, esillepanoa tai merkintöjä niiden alkuperästä riippumatta. Ne auttavat pitämään sisämarkkinoilla laadukkaita tuotteita, helpottavat terveen kilpailun käytäntöihin perustuvaa kaupankäyntiä ja parantavat siten osaltaan tuotannon kannattavuutta. Vuonna 2013 toteutetun YMJ:n uudistuksen jälkeen kaupan pitämistä koskevilla yhteisillä vaatimuksilla pitäisi voida taata myös kestävien tuotteiden toimittaminen markkinoille. Nämä vaatimukset olisi vahvistettava kalakantojen säilyttämistoimenpiteiden mukaisesti, ja esimerkiksi kaupan pidettävien lajien kaupalliset vähimmäiskoot on vahvistettava ottaen huomioon paras tieteellinen tieto tai niiden on vastattava säilyttämisen vähimmäisviitekokoja (3.3.2). Komissio esitteli vuonna 2019 kalastus- ja vesiviljelytuotteiden kaupan pitämisen vaatimusten tuloksellisuutta koskevan arviointinsa tulokset.

B. Kuluttajille tiedottaminen

Kuluttajille tiedottaminen käsittää sekä pakollisia että vapaaehtoisia tietoja, ja sen tarkoituksena on antaa kattavaa ja selkeää tietoa ja edistää näin vastuullista kulutusta. Uudessa YMJ-asetuksessa laajennetaan ihmisravinnoksi tarkoitettujen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden merkintöjä koskevien pakollisten tietojen sisältöä ja soveltamisalaa. Lisäksi siinä kehoitetaan arvioimaan vapaaehtoisiiin tietoihin kuuluvien ympäristömerkkien käyttöä ympäristökestävyyttä koskevan tiedon parantamiseksi. Toukokuussa 2016 komissio julkaisi YMJ-asetuksen 36 artiklan perusteella julkisen

kuulemisen jälkeen toteutettavuusselvityksen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden unionin laajuista ympäristömerkkijärjestelmää koskevista vaihtoehdoista.

C. Tuottajaorganisaatiot sekä tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevat suunnitelmat Uudessa YMJ-asetuksessa lisätään kalastus- ja vesiviljelyalan tuottajaorganisaatioiden vastuuta YKP:n ja YMJ:n tavoitteiden saavuttamisessa. Kaikkien tuottajaorganisaatioiden on laadittava ja toimitettava viranomaisille tuotantoa ja kaupan pitämistä koskeva suunnitelma kalastus- ja vesiviljelytoimintansa ympäristökestävyyden varmistamiseksi. Tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevat suunnitelmat ovat siten olennainen ja pakollinen väline uudessa YMJ:ssä. Jotta varmistettaisiin, että kaikki tuottajaorganisaatiot laativat tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevat suunnitelmat ja panevat ne täytäntöön yhdenmukaisesti, komissio on antanut niistä [täytäntöönpanoasetuksen \(EU\) N:o 1418/2013](#) ja [suosituksen 2014/117/EU](#). Tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevien suunnitelmien laatimista ja täytäntöönpanoa voidaan osarahoittaa Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta (EMKR, [3.3.4](#)).

D. Markkinatietous

Komissio on perustanut kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinoiden EU-seurantakeskuksen (EUMOFA). Tämän markkinatietousvälineen tarkoituksena on parantaa kalastus- ja vesiviljelyalan markkinoiden avoimuutta ja tehokkuutta. Se helpottaa kalastus- ja vesiviljelytuotteita koskevien tietojen saantia, tarjoaa markkina-analyyseja ja tukee päätöksentekoa. EUMOFAn tietokannassa on tietoa kalastus- ja vesiviljelytuotteista koko toimitusketjussa, ensimyyntistä aina viikko-, kuukausi- ja vuosikohtaiseen kulutukseen asti. Se tarjoaa myös rakenteellisia tietoja ja analyyseja EU:n kalastus- ja vesiviljelyalasta sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla samoin kuin tutkimuksia.

E. Markkinoiltavetämisjärjestelmän lakkauttaminen

Vetäytymishintajärjestelmä oli markkinainterventio, joka lakkautettiin uuden YMJ-asetuksen tultua voimaan. Nk. vetäytymishinta vahvistettiin tietylle vähimmäistasolle, eikä kalaa saanut myydä alle tämän hinnan. Interventiovälineen avulla tuottajaorganisaatiot saattoivat tietyn markkinoiden kausivaihtelun rajoissa vetää kalaa pois markkinoilta. Järjestelmän lakkauttaminen on kannustanut tuottajia ennakoimaan markkinakysynnän tuotantosuunnitelmissaan ja välttämään tuotteiden poisvetämisen.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Yhdessä uudistetun YKP-perusasetuksen ja uuden Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston hyväksymisen kanssa YMJ on yksi YKP:n viimeisimmän uudistuksen kolmesta pilarista.

Kun YKP:tä viimeksi uudistettiin, parlamentilla oli tärkeä rooli nykyisen YMJ:n muovaamisessa. Se peräänkuulutti painokkaasti YMJ:n tarkistamista, jotta tälle kukoistavalle alalle voitaisiin luoda lainsäädäntökehys, joka pitää yllä tulotasoa, parantaa markkinoiden vakautta, takaa kaupan pitämistä koskevat korkeatasoiset vaatimukset ja nostaa kalastus- ja vesiviljelytuotteiden lisäarvoa.

Parlamentti antoi 29. toukokuuta 2018 [päätöslauselman EU:n kalatalousalan arvoketjun optimoinnista](#). Se kannustaa komissiota, jäsenvaltioita ja alueviranomaisia toimiin EU:n kalastusalan mutkikkaiden haasteiden ratkaisemiseksi, kuten helpottamaan tuottajaorganisaatioiden perustamista, parantamaan pienimuotoisen kalastuksen mahdollisuuksia ja sisällyttämään sukupuolinäkökulman kalastuspolitiikkaan.

Parlamentti antoi 30. toukokuuta 2018 [päätöslauselman sellaisten valvontatoimenpiteiden toteuttamisesta, joilla osoitetaan, että kalastustuotteet ovat EU:n markkinoille pääsyä koskevien vaatimusten mukaisia](#). Se kehottaa varmistamaan, että kaikki tuontituotteet täyttävät elintarvikkeita koskevat EU:n vaatimukset ja kriteerit, YKP:n säännöt sekä terveyttä, työelämää, alusten turvallisuutta ja ympäristöä koskevat normit.

Parlamentti antoi 15. tammikuuta 2020 [päätöslauselman Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta](#). Se kehottaa komissiota sisällyttämään Pellolta pöytään -strategiaan kalastus- ja vesiviljelytuotteet, jotta voidaan vahvistaa kalastusalan kestävä arvoketju. Lisäksi se korostaa tarvetta ryhtyä toimiin muovisaasteen torjumiseksi, ruokahävikin vähentämiseksi, elintarvikepetosten torjumiseksi ja elintarvikemerkintöjen parantamiseksi.

Parlamentti antoi 18. tammikuuta 2024 päätöslauselman [asetuksen \(EU\) N:o 1379/2013 täytäntöönpanoa koskevasta komission arvioinnista](#). Tässä [YMJ-asetuksen täytäntöönpanoa käsittelevässä päätöslauselmassa](#) parlamentti kehottaa

- komissiota harkitsemaan kaupan pitämisen vaatimusten vahvistamista sisällyttämällä merkintöihin enemmän tietoja, esimerkiksi ainesosista, maantieteellisestä kalastusalueesta ja käytetyistä kalastusvälineistä, lisäämättä tarpeettomasti tuottajien ja tuottajaorganisaatioiden hallinnollista taakkaa
- komissiota ja jäsenvaltioita edistämään ja ottamaan käyttöön uusia suojattuja laatunimityksiä, sillä niistä olisi tunnetusti ja todistetusti hyötyä EU:n kalastus- ja vesiviljelytuotteille, ja tehostamaan näiden tuotteiden tunnetuksi tekemistä
- komissiota ja neuvostoa varmistamaan, että EU:n kauppapolitiikka tarjoaa tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n tuotteille ja tuontituotteille, ja edistämään (ekologiselta, taloudelliselta ja sosiaaliselta kannalta) kestävien elintarvikkeina käytettävien EU:n vesieläintuotteiden käyttöä
- komissiota harkitsemaan YMJ:tä seuraavan kerran tarkistettaessa mahdollisuutta perustaa kriisivaraus tai järjestelmä, johon sisältyisi varastoinnin tuki, koska näin voitaisiin suojella alaa poikkeustilanteilta, joita EU:n kalastus- ja vesiviljelyalalla saattaa ilmetä.

Marcus Ernst Gerhard Breuer / Dana Divera Twisk
04/2024